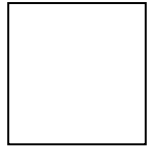

Retouradres: Wedderweg 30,
9699 RE Vriescheloo

Muldersnijs 2021-1

Adressticker

ISSN 1872-6739

COLOFON

Muldersnijs is het blad voor leden en donateurs van de vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen. KvK no. 40037981. Het blad verschijnt 4x per jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

Bestuur:

Voorzitter: Alidus Hofsteenge, 0597-530838

info@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Secretaris: Remko Verstok, Wedderweg 30, 9699 RE Vriescheloo

secretaris@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Penningmeester: Nico Holman, Hoofdweg 171, 9697 NG Blijham

Leden: Jan Kugel en Abel Middel

Bankrekening: **NL55 INGB 0003 0251 39**

t.n.v. Molenwerkgroep Oost-Groningen

De contributie bedraagt € 10,00 per jaar of deel van een jaar.

Website: www.molenwerkgroepoostgroningen.nl

Instructeurs:

Molen Edens te Winschoten, J. Kugel 06-10323438

Molen Dijkstra te Winschoten, N. Holman 0597-562894

Molen de Vier Winden te Pieterburen, D.J. Tinga 0595-441389

Redactie: Hemmo Poppen

redactie@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Het blad wordt afgedrukt toegezonden of op verzoek als PDF (in kleur) per mail toegestuurd.

Voorpagina: Draaiende molens Dijkstra en Edens. Gezien vanuit molen Berg.
Foto: Gerard Murriss (stijl van video in de Whatsappgroep op 31-12-2020)

Beste leden/ molenaars.

Voorjaarsvergadering

In verband met de ontwikkelingen rond het Corona virus is besloten de ledenvergadering van

woensdag 10 maart 2021 niet door te laten gaan.

Met de huidige maatregelen zien we geen mogelijkheid om de vergadering door te laten gaan.

Bij de overweging digitaal te vergaderen vreezen we een behoorlijk aantal leden niet te bereiken.

De gebruikelijke agenda voor de voorjaarsvergadering schuiven we nu door naar het najaar.

In de komende maanden gaan we de leden polsen of zij de mogelijkheid hebben digitaal te vergaderen om in ieder geval de najaarsvergadering door te laten gaan.

Het bestuur komt op 23 juni bij elkaar voor een extra vergadering en stelt dan ook de datum vast voor de najaarsvergadering.

De bestuursleden die aftredend zijn blijven tot de najaarsvergadering in functie.

Aftredend en niet herkiesbaar: Nico Holman

Aftredend en herkiesbaar: Jan Kugel

Alidus Hofsteenge heeft in 2019 aangegeven het voorzitterschap tijdelijk op zich te willen nemen en wil nu stoppen i.v.m. andere werkzaamheden.

We zoeken dus een nieuwe voorzitter en een nieuwe penningmeester.

Belangstellenden voor deze functies kunnen zich opgeven via:

secretaris@molenwerkgroepoostgroningen.nl

Excursie

We hebben ook besloten de **excursie op 17 april niet door te laten gaan.**

Op 23 juni zullen we na overleg met de organisatoren beslissen of de excursie in het najaar plaats kan vinden of pas in het voorjaar van 2022.

Hopen dat jullie allemaal gezond blijven en we elkaar toch weer snel kunnen ontmoeten.

Remko Verstok,
Secretaris.

Vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen

Op 1 januari 2020 had de Molenwerkgroep 69 leden en op 31 december 68 leden. Er hebben zich vier nieuwe leden aangemeld, drie leden hebben hun lidmaatschap beëindigd en twee leden zijn overleden. Van de 68 leden hebben 44 het getuigschrift van vrijwillig molenaar. Voor het overige bestaat het ledenbestand uit personen die de opleiding volgen of sympathiseren met de Molenwerkgroep.

Er werd in 2020 één keer een ledenvergadering gehouden in molen Edens te Winschoten. De ledenvergadering van oktober is komen te vervallen i.v.m. de maatregelen rond het coronavirus.

Het bestuur kwam in 2020 twee maal bij elkaar. Daarnaast was er de informele bijeenkomst van leden en bestuur tijdens de nieuwjaarsvisite op 4 januari, ook in molen Edens.

Het bestuur had eind 2020 de volgende samenstelling:

Voorzitter : de heer A. Hofsteenge uit Vriescheloo
Secretaris : de heer R.W. Verstok uit Vriescheloo
Penningmeester : de heer N. Holman uit Blijham
Leden : de heer J. Kugel uit Nieuwolda
: de heer A Middel uit Oude Pekela

Dit jaar hadden we één jubilaris.

Dhr. H. Prenger

25 jaar molenaar op molen de Korenbloem in Vriescheloo.

Drie leden hebben proefexamen en/of examen gedaan.

Geslaagd voor het examen op 15 oktober:
Mevr. J. Oost

Geslaagd voor het proefexamen op 21 november:
Mevr. J. Sollart
Dhr. S. Boer

Ook de geplande excursie op 18 april; "Via Zwolle naar Vaassen, Posterenk en Norg weer terug" kon vanwege de corona maatregelen niet doorgaan en is verschoven naar 2021.

De Passiebloem in Zwolle

De Nationaal molendagen op 9 en 10 mei en het Groninger molenweekend op 13 en 14 juni waren afgelast. Veel leden van de molenwerkgroep draaiden wel hun molen zonder open te zijn voor publiek. Voor de open monumenten dagen op 12 en 13 september gold een strikt protocol.

Het toelaten van bezoekers werd bepaald door de eigenaar, de mogelijkheden van de molen en of de molenaar het op dat moment verantwoord vond.

In de overige weekenden van mei tot en met oktober werd volgens het rooster van de open maaldagen van de molenwerkgroep gedraaid. Ook hier gold dat de beslissing van het al of niet toelaten van bezoekers afhankelijk was van de op dat moment geldende maatregelen en de uiteindelijke beslissing van de molenaar. Daarnaast draaien veel molenaars al of niet op vaste dagen met grote regelmaat hun molen.

Dit jaar waren er 7 personen in opleiding op de drie instructiemolens.. In de wintermaanden werden door de instructeurs twee keer per maand op de zaterdag van 9.00 tot 12.00 uur theorie lessen gegeven in molen Edens. In de periode van oktober t/m december werden de theorielessen veelal digitaal aangeleverd. Extra theorie lessen werden verzorgd door dhr. J. Kugel op de dinsdagavond.

In de Zelfwichter (uitgave van het Molenhuis Groningen) stond in het decembernummer een artikel over de molenwerkgroep.

Het verenigingsblad "Muldersnijs" is dit jaar 4 keer verschenen met interessante artikelen onder redactie van dhr. H. Poppen

De website (www.molenwerkgroepoostgroningn.nl) bijgehouden door dhr. J. Gründemann is een belangrijke bron van informatie, ook voor niet leden.

Vriescheloo 25 januari 2021.
R.W. Verstok, secretaris.

CONTRIBUTIE

De penningmeester roept de leden op hun contributie 2021 te betalen. De kosten zijn bij betaling vóór 1 april € 10,-. Na verzending van herinneringen wordt dit € 15,-

Doe dit a.u.b. om onze mooie werkgroep ook financieel te steunen.

VOORNEMEN TOT OPEN DAGEN VAN DE MOLENS 2021

De vereniging "Molenwerkgroep Oost-Groningen" stelt u in de gelegenheid om de aangesloten molens te bezoeken, door ze op verschillende dagen open te stellen.

De molenaar is dan aanwezig.

Vriescheloo: Korenmolen de Korenbloem	Elke zaterdag en zondag van 10.00 tot 16.00 uur open. Draait op zondag van 13.00-16.00 uur
Eemshaven: Poldermolen de Goliath	Elke zaterdag en zondag van 13.30 tot 17.00 uur.
Ten Boer: Zaag- en korenmolen Bovenrijge	Elke zaterdag van 9.00 tot 12.00 uur.
Garrelsweer: Poldermolen de Meervogel	Elke zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur
Oude Pekela: Koren- en pelmolen de Onrust	Elke 1 ^e en 3 ^e zaterdag van 9.30 tot 12.30 uur.
Ganzedijk: Koren- en pelmolen Udema's molen	Elke zondag van 13.00 tot 16.00 uur.
Zandweer: Korenmolen Windlust	Elke donderdag van 13.00 tot 17.00 uur
Noordbroek: Poldermolen de Noordermolen	Volgens afspraak 06-41161941
Bellingwolde: Korenmolen Veldkamps Meul'n	Elke zondag van 13.00-16.00 uur Voor de zekerheid kunt u bellen: 06-57324617
Wedde: Poldermolen de Weddermarke	Elke zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur

Van 1 april t/m 1 oktober	
Nieuw-Scheemda: Poldermolen de Dellen	Elke maandag van 19.00 uur tot zonsondergang
Nieuw-Scheemda: Poldermolen de Westerse molen	Molen in reparatie: Open bij deelname aan ommetje-westersemolen@msmog.nl

Van 1 mei t/m 14 oktober	
Bourtange: Koren- en pelmolen de Vestingmolen	De 1 ^e zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur.
Noordbroek: Koren- en pelmolen De Noordstar	De 2 ^e zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur
Winschoten: Korenmolen Edens	
Winschoten: Koren- en pelmolen Dijkstra	
Winschoten: Korenmolen Berg	
Harkstede: Korenmolen Stel's Meulen	
Wedderveer: Spinnekop zaagmolen	De 4 ^e zaterdag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur
Veelerveen: Korenmolen Niemans Molen	Laatste zondag van de maand van 12.00 tot 16.00 uur

8 en 9 mei Nationale molendag.

12 en 13 juni Groninger molenweekend.

11 en 12 september Open Monumenten Dag

Ook als de molens op andere dan genoemde dagen in bedrijf zijn, bent u welkom.

Inlichtingen: www.molenwerkgroepoostgroningen.nl

* Afhankelijk van de ontwikkelingen rond Covid-19.

Gebroeders
Eckhardt B.V.

- Mengvoeders
- Voeradditieven
- Mineralen
- Bodem- en mestverbetersaars
- Meststoffen
- Huisdiervoeders
- Dierverzorging

Wollinghuizerweg 5 – 9551 TG Jipsinghuizen
Tel. 0599 326219 – Fax. 0599 326459
Email: gebroederseckhardt@hetnet.nl -
www.eckhardt-mengvoeders.nl

ALHOF

bouwkundig adviesbureau

▶ ▶ ▶ uw bouwkundig adviseur

gespecialiseerd in monumenten

- ▶ constructieberekeningen
- ▶ ontwerp en tekenwerk
- ▶ inspecties en bouwkundig rapportages
- ▶ bouwfysica
- ▶ vergunningaanvraag en bouwbegeleiding

vraag vrijblijvend een brochure aan

Dorpsstraat 22 tel : 0597 - 530 838
9699 PH Vriescheloo fax : 0597 - 530 858
alhof@planet.nl mobiel : 06 - 12 371 163

Pension

Uw logeeradres

bij de molen

"Stee en Stoetje"

Harm en Ankie Prenger

-Logies en ontbijt

-apartemenen

-fiets en fietsroutes

Guest house

Your lodgings

at the windmill

"Stee en Stoetje"

Harm en Ankie Prenger

-Bed and breakfast

-apartments

-Bicycles available
for cycling

Pension

Ihre wohnadresse

bei der mühle

"Stee en Stoetje"

Harm en Ankie Prenger-

-Übernachtung mit frühstück

-appartements

-fahräder und beschreibungen

von Radfahrrecken durch die

prachtvolle umgebung vorhanden

Wedderweg 25

9699 RA Vriescheloo (Gr.)

0597-541860

hprenger@planet.nl

**Brood
&
Banket**

Brans

A.J. Ludolphie

Feiko Clockstraat 172

9665 BK Oude Pekela

Tel. 0597-612491

Beneden Westerdiep 71

9645 AG Veendam

Tel. 0598-613207

MOLEN DIJKSTRA WEER IN MINEUR

Het vervolg

De vorige keer meldde ik dat molen Dijkstra in Winschoten weer in mineur is. Het resultaat van het onderzoek van 3 december is niet verassend, maar wel ingrijpend.

Het advies van Wieringamolenvaadvies is dat beide voeghouten moeten worden vervangen. Dat één vervangen zou moeten worden zat er wel aan te komen, maar omdat de kap er dan toch helemaal af moet heeft men waarschijnlijk geadviseerd om de andere, die ook al de nodige reparaties heeft ondergaan, te vervangen.

Molenmaker Nieman is al geweest om in eerste instantie een richtprijs op te geven. Het zou me niet verbazen als er meer molenmakers worden gevraagd. Het wordt immers een behoorlijke klus.

Nu is het afwachten wat het bedrag gaat worden en wat de eigenaar in kas heeft om het te betalen. In overleg met Monumentenwacht Groningen, die het beheer over onderhoud van de molens in Oldambt heeft, zullen er waarschijnlijk een aantal potjes worden aangesproken, maar of dat voldoende is om op korte termijn de klus te klaren is nog maar de vraag.

Voorlopig staat de molen dus stil, maar we gaan wel in overleg of er een tussenoplossing mogelijk is om het geheel toch weer aan de draai te krijgen. Ook de leerlingen die les krijgen op Dijkstra zullen voorlopig een ander plekje moeten hebben.

Hemmo Poppen

EEN STUKJE MOLEN-EN FAMILIEHISTORIE.

Bijdrage van Wieke Duinmeijer

(Aagje Blink-Lindeman)

Op 10 januari 2021 (midden in de tweede corona-lockdown) kwam Wigbolt Sebe Blink uit Emmen met zijn familie naar de molen met het verhaal dat zijn vader "Popko Blink", die opgroeide in Woltersum , tijdens de Tweede Wereldoorlog een poos ondergedoken had gezeten in de poldermolen "de Meervogel".

Hij bracht een versleten lagerblok mee, onderdeel van de vijzel (taatspot). Hem is verteld dat dit uit de molen afkomstig was. Zijn vader gebruikte het altijd als een handzaam aambeeld.

Popko Blink werd geboren in 1922 en werd net als alle jongemannen tijdens de oorlog opgeroepen voor de Arbeitseinsatz. Hij moest naar garage Ludwig in Bremen om auto's te repareren die de Wehrmacht nodig had aan het Oostfront.

Popko werd ondergebracht in een Lager bij Bremen samen met andere tewerkgestelden.

Hij verbleef er met grote tegenzin. Bovendien maakten bombardementen op de Hanzestad zijn leven erg onzeker. Hij vreesde het einde van de oorlog niet te zullen halen en zijn vriendin Elizabeth (Betje) van de Broek uit Harkstede nooit te zullen trouwen.

Een wond aan zijn been bracht hoop op een weerzien. Popko zorgde dat de wond goed ontstoken raakte en bleef etteren door een paardenhaar diep in de wond te drukken. Toen de wond maar niet heelde werd hij met ziekteverlof een tijdje naar huis gestuurd. Hier had hij op gehoopt. Dit was zijn kans !

De paardenhaar werd door de dorpsdokter verwijderd en Popko knapte op, maar vader Wigbolt Blink en moeder Trijntje Blink-Woltjer bedachten een plan om hun enige kind in de buurt te houden. Anje, de zus van Wigbolt , was getrouwd met Jan Smid, de molenaar van de watermolen "Meervogel". Pop was welkom bij zijn oom en tante en mocht in de molen onderduiken. 'sNachts en bij onraad kon hij zich dan verstoppen in het transformatiehuisje vlakbij de molen.

Hij was een graag geziene gast van het jonge gezin Smid. Zijn oom Jan was een zeer principieel en godsvruchtig man. Voor en na het eten werd er gebeden en daarna werd standaard zijn pet naar voren over de ogen geschoven om een tukje te doen.

Bij Popko's ouders in Woltersum werd uiteraard gecontroleerd en navraag gedaan toen Popko niet terugkeerde naar Bremen. Zijn ouders hebben altijd volgehouden dat ze niet wisten wat er van hun zoon terechtgekomen was. Ze "acteerden" dat ze dood ongerust waren. Ze vernamen nu immers dat hij niet in Bremen was? Hij was teruggekeerd toen hij hersteld was en nadien hadden zij nooit meer iets van hem vernomen. Misschien konden de controleurs vertellen of de kans bestond dat hij misschien omgekomen was bij een van de vele bombardementen op Bremen? Uiteraard vertelden zij niet dat hun zoon nog maar net vertrokken was nadat hij door de lokale veldwachter ingeseind werd dat er binnenkort een huiszoeking zou komen.

Ondertussen zat hun zoon veilig in de molen. Hier waande hij zich veilig genoeg om af en toe zijn vriendin Betje te ontvangen.

Toch kwam er maar net op tijd een eind aan de oorlog voor Popko. Hij werd doodziek door natte pleuritis. Slechts langzaam herstelde hij van deze kwaal, maar hij zou zijn hele leven lang last van zijn longen blijven houden. Hij trouwde met zijn Betje, ze gingen wonen in Garmerwolde en kregen daar zoon Wigbolt Sebe (Wim). Toen Pop hoofd van de Technische Dienst kon worden van het NH Diaconessenhuis in Emmen , verhuisde het gezin naar Drenthe. Daar overleed Popko Blink in 1998 op 76 jarige leeftijd.

Jan en Anje Smid verhuisden ook. Zij kochten in 1946 de molen van Uithuizen¹. Hier groeiden hun kinderen op. Ze kregen drie jongens en drie meisjes. Jan Smid verkocht in 1986 de molen aan de gemeente.

De naam Popko kwam ook voor bij de familie Smid. Twee keer zelfs! Hun tweede geboren zoon, Popko, overleed toen hij een peuter was². De zoon die na het overlijden van dit kind geboren werd, kreeg ook deze naam. Hij overleed op 22-jarige leeftijd bij een auto ongeluk.

Molenaar Jan Smid overleed (92 jaar oud) net als neef Popko Blink in 1998.

¹ Uit de geschiedenis van molen de Liefde van Uithuizen (molendatabase).

Vanaf de bouw in 1866 heeft deze molen de naam “de Liefde” gehad.

In 1963 wijzigde molenaar/eigenaar Jan Smid de naam in “De Jonge Jan”, naar zijn zojuist geboren kleinzoon. “Uit liefde geboren” moet hij toen gezegd hebben.

(Waarschijnlijk werd Jan Smid in het dorp “de oude Jan” genoemd.)

In 2002 werd de naam “De Liefde” in ere hersteld.

² In het boek “Bewoningsgeschiedenis Hoeksmeer” staat: Op 3 november 1939 gebeurde er een vreselijk ongeluk toen Popko Smid, het 2 jarige zontje van de familie Smid geraakt werd door een wiek van de molen en op slag werd gedood.!

**UIT DE KRANT VAN 3
FEBRUARI 1958**

Vijftig jaar geleden

Toen stond er in het Nieuwsblad:
Onweer.

Gisterenavond bemerkten de huisgenooten van den korenmolenaar Hinrichs te Wedde, dat de wieken van den molen geheel in vuur stonden. 't Was toen ruim 6 uur. Hierover verschrkt, werd de knecht uitgezonden om Hinrichs zelf te halen, die zich ten huise van zijn buurman H. Meijer bevond.

Dicht bij 't huis van Meijer gekomen, vertoonde zich een felle bliksemstraal, onmiddellijk door een hevigen donderslag gevolgd. Het vuur aan de wieken verminderde nu en ging als een lampje uit. Volgens de ooggetuigen scheen het vuur in 't laatst een gloeiende ketting. Bij later onderzoek bleek, dat de wieken in 't geheel niet beschadigd waren. Zeker een vreemd verschijnsel! De molen was van een bliksemafleider voorzien. Het geheele verschijnsel duurde p.m. 8 minuten.

Koning
Molenzeeilen

- Nieuwe zeilen
- Reparaties
- Touwwerk
- Smeermiddelen
- En meer...

Fa. Koning v.o.f.
058-2135830 / 06-15107316
info@koning-molenzeeilen.nl

www.koning-molenzeeilen.nl

LOSSE KAMMEN IN MOLEN BERG

Door Gerard Murris

In de loop der jaren zijn er meerdere kammen in het bovenwiel als ook in het spoorwiel losgeraakt.

In totaal waren het er wel een stuk of 30, van een beetje tot wel erg los.

We hebben het te lang op z'n beloop gelaten; dat is wel duidelijk.

Nu heeft een zelfzwichter van nature geen gebruikt zeildoek op een zolder liggen. Maar na een oproep via de molenapp, bleek dat ik wat doek bij molen Udemma kon ophalen.

Volgens Michel genoeg voor de komende honderd jaar; dat zullen we wel willen meemaken.

Derk en ik begonnen met het nummeren van alle kammen, dat wil zeggen iedere vijfde kam.

Eerst van het bovenwiel alles noteren wat maar een beetje los zat, zowel in de draairichting als in de andere richting loodrecht daarop.

Door de bijna haakse overbrenging bovenwiel/bonkelaar moeten de kammen in beide richtingen krachten opvangen; al is de kracht in de draairichting natuurlijk de grootste.

De kam zit tegen de velg van het bovenwiel vastgeklemd doordat de ijzeren kamnagel de kamsteel aan de achterkant van het bovenwiel vastgeklemd houdt.

Deze kamnagel wordt op zijn beurt door een spijkertje gezekerd.

Dat spijkertje liet zich makkelijk uittrekken, en de meeste kamnagels konden we ook probleemloos door de uitsparing in de kamsteel terug tikken.

Maar het ging soms ook lastiger. Dan was de kop van de kamnagel in de loop der tijd deels in de velg getrokken en moest er wat hout worden weggebeiteld.

Ook kwam het voor dat we met hamer en andere hulpstukken geen grip op de kamnagel konden krijgen; de punt zat schuin weg in de velg gedrongen en de kop met het haakse stukje zat veel te dicht tegen de kamstaart.

Dan zat er niks anders op om voorzichtig de punt vrijmaken door wat hout weg te halen.

In het theorieboek (hoofdstuk 7.8.1) wordt het vastzetten van de kammen besproken.

De kamstaart heeft in het vlak van de draairichting een werk- en een drukzijde. De werkszijde is die kant, waarmee de kam zijn kracht overbrengt naar de bonkelaar.

De drukzijde is uiteraard de tegenovergestelde kant van de staart en die de kracht overbrengt op het hout van de voor- en achtervelg.

In vrijwel alle gevallen hebben we een strook zeildoek met de dubbele lengte (+ de dikte) van de staart aangebracht over de druk- en werkszijde alsmede over beide andere zijden (de legzijde) van de staart.

Het voordeel van het werken met één lang stuk doek, is dat bij het op z'n plek brengen van de kam, het doek goed blijft zitten en niet opstroopt.

Met de kleine moker tikten we de kam dan op z'n plek tot dat deze én klem zat én, heel belangrijk, de kop van de kam tegen de velg aan zit. Met de moker sloegen we trouwens niet direct op de kam, maar hielde we er een plankje tussen om de kop niet te beschadigen.

Het kon gebeuren dat bij het inslaan de kam ergens halverwege al klem komt te zitten. Zowel de staart als het kamgat hebben immers een wigvormig verloop. Met veel kracht doorslaan heeft geen zin, is ook sterk af te raden.

Er zat niets anders op dan de strook zeildoek aan de werkszijde te verwijderen en opnieuw een poging wagen.

In een enkel geval volstond een enkele strook zeildoek.

In dat hebben we deze aangebracht aan de drukzijde van de staart; hier wordt de grootste kracht overgebracht op de velg en ontstaat er speling.

Een paar kammen verder kregen we uiteraard wat ervaring en voel je bij het met de hand inschuiven van de kam al wel hoe het zit.

Als een kam dan goed op z'n plek zat, kon Derk vanaf de smeertzolder, de kamnagel er goed ver inslaan en een borgspijkertje aanbrengen.

Van andere molenaars hebben we nog wel een tip gekregen, dat in sommige gevallen je kan volstaan met het vaster aanslaan van de kamnagel.

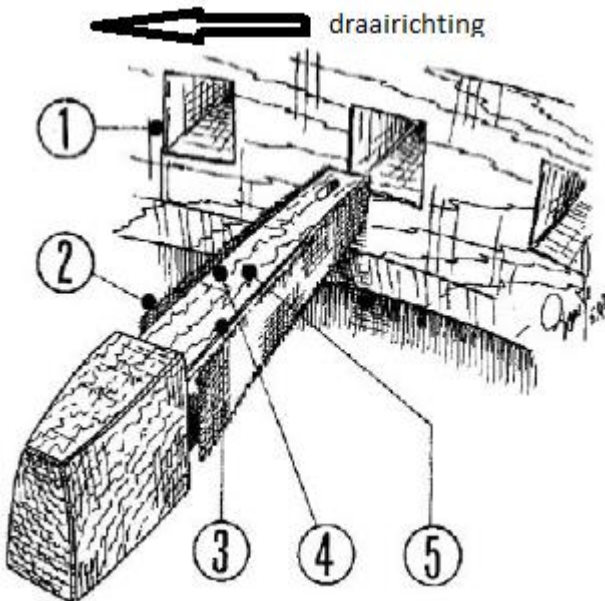
Bij molen Berg lukte dat niet; te veel speling.

Bij de losse kammen van het spoorwiel hebben we alleen zeildoek aangebracht aan de druk- en/of werkszijde. Het spoorwiel en de aangedreven schijfloepen staan immers niet onder een hoek ten opzichte van elkaar.

Het was een leerzame en nuttige klus, waarbij we wel de les trekken niet te lang te wachten met het vastzetten van kammen; het wordt alleen maar erger!

Bij de afbeelding:

1. kamgat.
- 2 en 4. strook zeildoek aan de werkszijde van de staart.
3. strook doek aan de drukzijde.
5. de staart. De onderkant (in deze positie) van de staart is de legzijde.

In deze tekening uit het lesboek wordt de draairichting van het bovenwiel niet aangegeven

Afgaande op de bijbehorende verklaring van de nummers heb ik die richting met een pijl aangegeven.

Linksom? Ik keek er vreemd tegenaan; het zal geen bovenwiel zijn. De kwestie maar even voorgelegd aan Jan Kugel. Hij was het er mee eens; linksom. Zou het een bovenwiel van een standermolen kunnen zijn? Met een steenrondsel aan de voorzijde van het bovenwiel.

N.B. Vraag:

Wie weet bij de laatste constatering over draairichting welk wiel en de juiste omschrijving?

N.B. van de redactie.

Gerard noemt in zijn verhaal de naam smeertzolder. Dat kwam ik ook tegen bij mijn examen voor vrijwillig molenaar. Men stelde mij de vraag: "Wat is een andere naam voor kapzolder?". Ik wist dat op dat moment niet, maar het is wel een logische naam. Men noemt de kapzolder ook wel smeertzolder. Het is de plek waar je het kruiwerk smeert.

Bij navraag bij Gerard noemen zij het zoldertje voor het bovenwiel bij het halslager de smeertzolder. Ook wel weer een beetje logisch, want bij een molen met een Engels kruiwerk wordt er op de kapzolder niet zoveel gesmeerd.

Beikes Schilderswacht bv

Vastgoed onderhoud & beheer

T. 0597-43 21 80

www.beikesschilderswacht.nl

www.beikesschilderswacht.nl

Dat is de titel van een molenmagazine, dat twee keer per jaar verschijnt. Het wordt uitgegeven door TIMS-Nederland en Vlaanderen. TIMS staat voor **The International Molinological Society**. De onderwerpen, die beschreven worden zijn vaak wat dieper gravend dan die in de meeste andere molenbladen. Het is nu niet direct een tijdschrift, dat bij molenaars in opleiding aanbevolen moet worden...alhoewel!

Ook bijdrages van één van de leden van onze werkgroep, Bob Poppen, kom je regelmatig tegen. Nu vind ik niet elk onderwerp even interessant. Maar in het

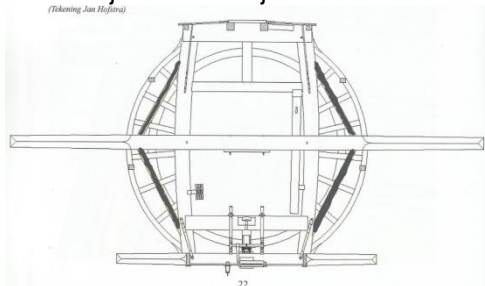
laatste nummer stonden een tweetal interessante onderwerpen...althans, dat vind ik. Eén ervan wil ik graag met U delen; zij het beknopt.

Het betreft een artikel over bijzondere kenmerken van de Pendrechtse Molen te Barendrecht onder Rotterdam (zie foto). De molenaar Barend Zinkweg beschreef enkele opmerkelijkheden van zijn ronde stenen poldermolen met het scheprad binnen in de molen. Zeker bij strenge vorst kan men hiermee langer doormalen dan met de extern rad van een wimolen.

Wat ons Groningers natuurlijk aan de staart opvalt is het "galghout", dat over de staartbalk en de korte schoren ligt. Aan dit galghout zitten de hangers naar de lange schoren en niet aan de korte spruit, zoals wij

dat kennen. Met name bij de Zuid-Hollandse molens komen we deze constructie vaker tegen. Maar dat terzijde. *Waar gaat het mij nou eigenlijk om?* Heeft de lezer ooit gehoord van "**kruischoren**"?? Ikke niet !!

Bij het lezen van het woord gingen mijn gedachten uit naar een andere benaming voor lange en korte schoren van de staartconstructie. Maar **nee**; het is de benaming van de balken, die ik in de onderstaande tekening met zwart heb aangezet. De tekening is van ing. Jan Hofstra. Hofstra werkt voor het bureau Gijs van Reewijk als molendeskundige.

Het zijn verbindings- balken tussen de voeghouten en de lange spruit. Ze helpen mee de krachten van het kruien over te brengen van de lange spruit naar de voeghouten. Dat ontlast de einden van de spruit. Niets sterker dan een driehoeksconstructie. **Maar wat is nou het vreemde?????**

In geen enkel lesboek of molenwoordenboek kom ik de term "kruischoren" tegen. En als het nu een

eenmalig uitgevoerde constructie was op één enkele molen?! Maar niets is minder waar!!!

Ook Molen Edens heeft deze constructie. (foto). In de cursus-mappen staan veel sporadisch voorkomende zaken, als Van Riet wieksysteem, Ten Have op beide roeden in Groesbeek, etc; vult uzelf maar aan. Leuke zaken voor een "molenquiz". Maar de kruischoren worden nergens genoemd. Vreemd! Of heeft Zinkweg het zelf bedacht? Dan hebben we er in elk geval nu een goede naam voor.

Jan Kugel

WAAROM DE GRAANMOLENAAR NIET BANG IS VOOR "HET HIERNAMAALS"!

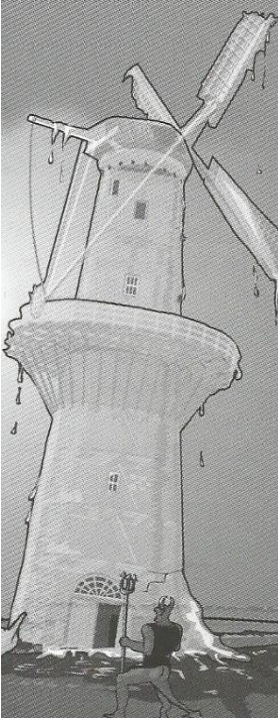

In het laatste nummer van 2020 memoreerde ik al aan de herkomst van de graanmolenaar. Weet u het nog? Het trillen en schudden van de reuzenhoge graanmolen boezemde de veroordeelde en opgehangen misdager geen angst in. In dit kader moet ook het volgende verhaal gezien en gelezen worden.

Er is een tijd geweest, dat het heel slecht ging met de graanmulder. Er moest tegen hongerloon gemalen worden voor de kasteelheren. Zij waren niet alleen eigenaar van al het land, incl. de boerenhoeves, maar ook van de molens. De torenmolens

"De Grafelijke Molen" te Zeddam herinnert ons aan deze tijd.

De molenaar van 's-Gravenzande verkocht zijn ziel echter aan de duivel. Hij verzekerde zich hiermee zeven vette jaren. Hij had het goed in die jaren: hij at en dronk en deed wat hij wilde. Maar de zeven jaren vlogen als in een wiekslag voorbij.

Na precies zeven jaar stond de duivel voor de molen om de molenaar te halen.

“Ben je klaar man?” zei de duivel.

“Ja,” zei de molenaar, “het zal wel moeten!”

De duivel stopte de molenaar in een zak, bond deze stevig dicht en ging op weg.

Onderweg kwam hij echter langs een herberg en daarbinnen hoorde hij een vreselijk gevloek en getier. Dat klonk hem als muziek in de oren. “Hier moet ik zijn”, dacht de duivel. Hij plaatste de zak met de molenaar tegen de gevel en ging naar binnen. De molenaar zat intussen te kermen en te klagen.

Een passerende herder hoorde het geklaag en herkende de stem van de molenaar. Snel sneed hij de zak open en vroeg de molenaar: “Wat betekent dit!”

De molenaar deed hem het hele verhaal. Intussen keek hij angstig naar de deur van de herberg. Hij vreesde, dat de duivel naar buiten kwam en hem weer in de zak zou stoppen.

“Stop die hond in de zak,” zei hij tegen de herder, “en laten we maken dat we wegkomen”. En zo gebeurde.

Toen de duivel uit de herberg kwam, gooide hij de zak over z'n

schouder en liep er regelrecht mee naar de hel.

Daar aangekomen werd de zak geopend. Maar dat gaf een grote schrik onder de aanwezigen. De hond sprong eruit. Hij blafte en klauwde en beet naar alle kanten. De duivels en duivelinnen sloegen angstig op de vlucht.

De opperduivel greep de hond beet en smeed uit de deur, terwijl hij riep:

“Pas op, dat je hier nooit, ik zeg nooit meer een molenaar binnenbrengt !!”

Dit wetende bracht een graanmulder soms in de verleiding het niet zo nauw met de eerlijkheid te nemen!

Mogeluk

Molenmakersbedrijf **Molema**

V.O.F.

Provincialeweg 4a, 9677 TW Heiligerlee. +0031(0)597 - 591660
info@molemavof.nl www.molemavof.nl

Molenbouw

Restauratie

Onderhoud

Verbouw

Metaal

Houtbouw